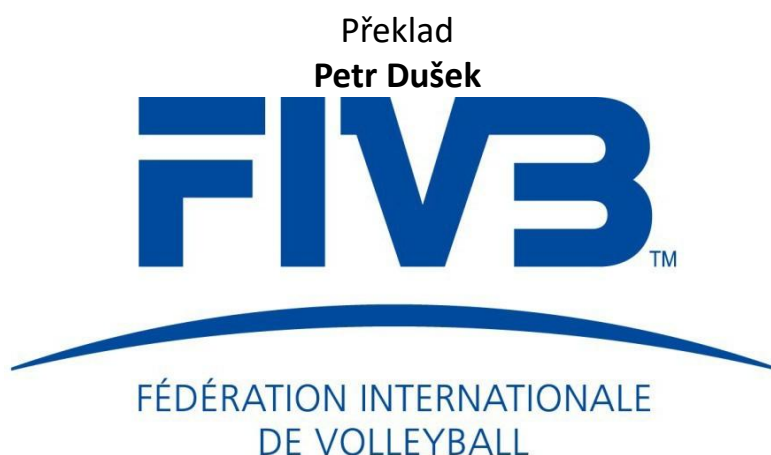

POKYNY A INSTRUKCE PRO ROZHODČÍ

Vydání 2025

POKYNY A INSTRUKCE PRO ROZHODČÍ – 2025

podle oficiálních pravidel volejbalu FIVB 2025 –28

ÚVOD

Tyto pokyny a instrukce platí pro všechny soutěže s výjimkou seniorských soutěží FIVB pořádaných ve spolupráci s VolleyballWorld, které používají jiné uspořádání kurtu a rozšířený sbor rozhodčích.

Komise pro pravidla hry a rozhodčí FIVB (RG&RC) apeluje na všechny rozhodčí, kteří rozhodují volejbalové soutěže, aby si důkladně prostudovali Oficiální pravidla volejbalu FIVB (2025-2028), tyto Pokyny a instrukce pro rozhodčí, Casebook (řešení herních situací), materiály na webových stránkách FIVB a FIVB platforma pro online vzdělávání, aby byla naše hra plynulejší a nedocházelo k přerušování. FIVB a komise rozhodčích jsou přesvědčeny, že všichni její rozhodčí ovládají a umí aplikovat Oficiální pravidla hry, proto není nutné se pravidly podrobně zabývat. Hlavním cílem tohoto dokumentu je co nejvíce sjednotit kritéria rozhodování a podat výklad některých pravidel a jejich přesnou aplikaci v praxi.

V roce 2025 stále podporujeme plynulost hry – tedy co nejméně zasahovat do hry a průběhu zápasu a utkání vnímat jako zábavu. V návaznosti na koncept "plynulosti hry" je třeba pochopit, jak rozhodčí přispívají k tomu, aby se předešlo diskusím, zdržování a přerušování zápasu. Rozhodčí musí pochopit filozofii, která je základem uplatňování pravidel pro vytvoření zábavného balíčku, který sledují a užívají si miliony lidí na celém světě.

Dobrý rozhodčí v této souvislosti pomáhá tím, že zůstává v pozadí. Špatný rozhodčí tuto show brzdí tím, že chce hrát v zápase hlavní roli a "hledá" chyby.

Musí podporovat hráče a týmy v efektních a vzrušujících akcích v duchu Pravidel. Kromě toho je nezbytné, aby rozhodčí udržoval výborné vztahy s hráči, trenéry atd., a aby jeho chování bylo příkladné. Soutěž jako zábava musí být společným cílem všech účastníků. Nicméně, vědomé negativní projevy nebo nesportovní gesta vůči soupeři či protesty proti rozhodnutí rozhodčích jsou přísně zakázány a budou sankcionovány.

ANALÝZA PRAVIDEL

Pravidlo 1 – Hrací plocha

1. Ve dnech před soutěží musí sbor rozhodčích zkontrolovat rozměry a kvalitu čar na hřišti. Při použití systému Challenge jsou přesné rozměry hřiště ještě důležitější. Tato kontrola musí být provedena před kalibrací kamer pro Challenge. Pokud zjistí nějakou nesrovnalost, musí na ni neprodleně upozornit pořadatele (Manažera hrací plochy) a zajistit nápravu. Kontrola musí ověřit zejména:
 1. Zda jsou čáry široké přesně 5 cm (ne více a ne méně).
 2. Délka čar a úhlopříček (12,73 m) je stejná na obou kurtech.
 3. Barva čar je kontrastní s barvami hřiště a volné zóny.
2. Zkontrolujte, zda volná zóna pro soutěže FIVB, světové a oficiální soutěže měří přesně 6,5 m za hřištěm až k reklamním panelům (pravidlo 1.1) a přesně 5 m po stranách (až ke stolku zapisovatele nebo reklamním panelům). Všimněte si, že lavičky musí být umístěny o něco dále od hřiště než stolec zapisovatele, aby byla zajištěna celá 5 m volná zóna.
3. Před utkáním musí 1. rozhodčí zkontrolovat, zda hrací plocha nemá mokré povrch, a případné nerovnosti (vybouleniny a vlny na povrchu, špatně přilepená reklama apod.) na podlaze musí být opraveny.

Pravidlo 2 – Síť a sloupky

1. Vzhledem k pružnosti sítě by měl 1. rozhodčí zkontrolovat, zda je správně natažena. Hozením míče do sítě může zjistit, zda se míč správně odráží. Míč se musí od správně napnuté sítě odrazit. Pokud se síť vyboulí, nelze ji použít a musí se opravit.

Svislá rovina sítě musí být kolmá k hrací ploše a musí být podél osy středové čáry.

Anténky musí být umístěny na protilehlých stranách sítě na pozici 4 na každé straně hřiště, nad vnějším okrajem postranních čar (schéma 3), aby byly obě strany hřiště co nejvíc identické. Před zahájením oficiálního rozcvičení musí rozhodčí zkontrolovat, zda jsou anténky a bílé postranní pásy správně připevněny k síti.
2. Zápas nesmí být zahájen, pokud je síť a/nebo některá z pásek roztržená (viz také pravidlo 10.3.2).
3. Druhý rozhodčí musí před losováním změřit výšku sítě pomocí měřicí tyče (pokud možno kovové) určené k tomuto účelu. Na tyči by měly být vyznačeny výšky 243/245 cm pro muže a 224/226 cm pro ženy. Během tohoto měření zůstává 1. rozhodčí v blízkosti 2. rozhodčího, aby dohlížel na měření a potvrdil je.
4. Během hry (a zejména na začátku každé sady) musí příslušní čároví rozhodčí (pokud jsou) zkontrolovat, zda jsou postranní pásy přesně kolmo k hrací ploše a nad postranními čarami a zda jsou anténky těsně u vnějšího okraje každé postranní pásy. Pokud tomu tak není, měly by být okamžitě uvedeny do správné pozice.
5. Před oficiálním rozcvičením družstev a během hry musí rozhodčí zkontrolovat, zda sloupky a stolice rozhodčích nepředstavují pro hráče žádné nebezpečí (např. vyčnívající části sloupků kolem navijáků, mikrofonů, kabelů upevňujících sloupky atd.). Pokud se objeví takové předměty, které mohou způsobit zranění, měli by rozhodčí požádat pořadatele o jejich odstranění nebo zakrytí.

6. Další vybavení: lavičky pro družstva, stůl pro zapisovatele, stolice rozhodčího pro 1. rozhodčího, tyč na měření výšky sítě, tlakoměr, hustilka, teploměr, vlhkoměr, stojan na 6 zápasových míčů, nejméně 8 savých ručníků (40 x 40 cm nebo 40 x 80 cm) pro rychloutěrače a v případě použití kompletní technologie dva tablety pro družstva, tři další tablety pro 1., 2. a video rozhodčího a komunikační zařízení s náhlavní soupravou: dva mikrofony (1. a 2. rozhodčí) a dvě nebo více verzí s tlačítkem pro mluvení (zapisovatel a video rozhodčí). Pokud družstva nepoužívají tablety, jsou vyžadovány dva elektrické bzučáky s červenými/žlutými světly (jeden elektrický bzučák na lavičkách poblíž každého trenéra družstva) pro signalizaci žádostí o pravidelné přerušení hry (oddechové časy) a dva rozlišovací dresy pro Libero. V soutěžích FIVB, světových a oficiálních soutěžích by měl být na stolku zapisovatelů nebo prostřednictvím systému e-score instalován také bzučák, k signalizaci chyby při pořadí postupu, nedovolené výměny libera, žádosti o střídání a oznámení nedovoleného střídání.
7. Pořadatel musí také zajistit dvě náhradní anténky a náhradní síť pod stolkem zapisovatelů nebo v blízkosti hřiště.
8. Elektronická výsledková tabule je povinná pro soutěže FIVB, světové a oficiální soutěže, stejně jako ruční výsledková tabule na stole pro zapisovatele (nebo Litescore).
Poznámka: i v případě použití systému Litescore musí být k dispozici ruční výsledková tabule pro případ technické poruchy.

Pravidlo 3 – Míč

1. Pro uložení 6 zápasových míčů u stolku zapisovatelů je zapotřebí (kovový) stojan na míče (5 míčů ve hře + 1 rezervní míč).
2. Druhý rozhodčí si před zahájením hry převezme všechny míče, které budou použity v zápase, a zkontroluje, zda mají všechny stejné vlastnosti (barvu, obvod, hmotnost a tlak).
3. Systém pěti míčů – během zápasu (normální režim):
Ve volné zóně bude použito šest podavačů míčů, kteří budou umístěni podle schématu 10 v pravidlech.
Před začátkem zápasu obdrží každý z podavačů míčů na pozicích 1, 2, 4 a 5 míč od druhého rozhodčího. Pátý míč obdrží v 1. a rozhodujícím setu podávající hráč.
Během zápasu, když je míč mimo hru:
 - 3.1 Pokud je míč mimo hřiště, sebere ho nejbližší podavač míčů, a okamžitě ho pošle k podavači, který právě podal míč hráči, který má podávat.
 - 3.2 Míč se posílá mezi podavači kutálením po zemi (ne házením), když je míč mimo hru, pokud možno ne na straně, kde se nachází stůl zapisovatele.
 - 3.3 Pokud je míč na hřišti, musí jej hráč, který je k němu nejbližší, okamžitě poslat mimo hřiště za nejbližší postranní čáru.
 - 3.4 V okamžiku, kdy je míč mimo hru, musí podavač míčů č. 1 nebo 2, případně č. 4 nebo 5 co nejdříve předat míč podávajícímu, aby mohlo dojít k podání bez prodlení.

Pravidlo 4 – Týmy

1. Složení týmu může tvořit až 17 osob, z toho maximálně 12 hráčů, z toho maximálně 2 libera a maximálně 5 funkcionářů, kteří jsou na lavičce, jsou to: trenér, maximálně dva asistenti trenéra, lékař a jeden týmový terapeut.

U FIVB, světových a oficiálních soutěží seniorů je jediný rozdíl v tom, že do zápisu může být zapsáno až 14 hráčů, kteří hrají v zápase.

Členové týmu, kteří se účastní oficiální společné rozcvičky, by měli být především na své straně hrací plochy. Celého rozcvičení se smí zúčastnit POUZE pět funkcionářů a hráči uvedení v zápise. Další trenéři se mohou zapojit, ale pouze pokud to dopředu povolí kontrolní komise a pouze do začátku oficiálního rozcvičení u sítě. Z bezpečnostních důvodů je povoleno zdržovat se na soupeřově straně hrací plochy, ale v blízkosti sítě, aniž by překáželi hráčům soupeře, a pouze proto, aby se předešlo zraněním způsobené míči směřujícími pod síť.

2. Trenér a kapitán týmu (každý z nich zkontroluje a podepíše soupisku týmu v elektronickém zápisu, nebo pokud se používá, soupisku na papírovém zápisu) jsou zodpovědní za totožnost hráčů uvedených v zápise.
3. První rozhodčí musí zkontrolovat hrací dresy. V případě nesouladu či pochybností musí informovat technického delegáta, tak aby se vyhnul diskusi s kterýmkoli členem družstva o takové nesrovnalosti. Tam, kde je to možné, musí být dresy v trenýrkách, a pokud nejsou, je nutné ve vhodné chvíli hráče slušně požádat, aby si je dali dovnitř – zejména na začátku utkání a každého setu. Je možné mít přiléhavé dresy, které se do trenýrek nevejdou.

Páska kapitána družstva (8x2 cm) musí být připevněna pod číslem na jeho hrudi tak, aby byla dobře viditelná po celou dobu hry. Rozhodčí ji zkontrolují před zahájením hry.

4. Pokud se dva týmy objeví v dresech stejné barvy, vymění si dresy tým, který je na oficiálním programu uveden jako první. Rozhodčí to musí oznámit technickému delegátovi.
5. Každý funkcionář na lavičce si může, dle vlastního uvážení, vybrat mezi:
 - 5.1 rozcvičovací bundou nebo polokošilí nebo,
 - 5.2 společenským sakem nebo košilí s límečkem.

Pokud jsou tyto věci součástí oblečení družstva, které bylo dopředu schváleno FIVB.

6. Před utkáním musí rozhodčí včas provést pečlivou křížovou kontrolu, aby zkontrolovali, zda skutečné počty hráčů odpovídají soupisce družstva, která byla zapsána do zápisu o utkání. Tímto způsobem lze odhalit případné nesrovnalosti, které by v případě pozdějšího zjištění mohly narušit normální průběh hry. To vyžaduje (podle znění pravidel 2025-28), aby hráči na sobě měli hrací dresy po celou dobu protokolu a rozcvičení u sítě (pravidlo 7.2.3).

Pravidlo 5 – Vedoucí týmu

1. První rozhodčí musí identifikovat kapitána a trenéra a pouze oni mohou zasahovat do hry. Rozhodčí musí v průběhu hry vždy vědět, kdo jsou kapitáni ve hře.
2. Během zápasu musí druhý rozhodčí kontrolovat, zda střídající hráči sedí na lavičce nebo jsou v rozcvičovacím prostoru. Hráči v rozcvičovacím prostoru nemohou během setů používat míče, ale mohou používat rozcvičovací pomůcky (např. protahovací gumy).
3. Pokud kapitán ve hře požádá o vysvětlení, jaké rozhodčí použil pravidlo, musí mu je první rozhodčí podat, v případě potřeby nejen opakováním signalizace rukou, ale i ústně, stručně a s použitím oficiální terminologie pravidel. Kapitán ve hře má právo požádat o vysvětlení k aplikaci nebo výkladu pravidel, které provedl rozhodčí, pouze jménem svých spoluhráčů.
4. Trenér nemá právo požadovat od rozhodčích nic jiného než řádné přerušení hry (oddechový čas), výjimečné střídání a Challenge tam, kde je systém Challenge použit. Pokud však na výsledkové tabuli není uveden počet využitých pravidelných přerušení hry a/nebo skóre nebo není správné, může se dotázat zapisovatele, když je míč mimo hru.
5. Podle pravidel hry nemá trenér právo narušovat hru nebo práci rozhodčích (rozhodčí, zapisovatelé, čaroví rozhodčí), ani nemá právo vstupovat na hřiště. Přesto se nedoporučuje, aby druhý rozhodčí ignorovali trenéry, když se na ně obrátí a slušně požádají o nějaké vysvětlení ohledně běžné herní situace. Kdykoli je to nutné, může krátká a jasná odpověď trenérovi zabránit dalším protestům a sankcím. To je součástí "plynulého rozhodování" pro vedení volejbalového utkání zdravým rozumem a v dobré atmosféře.

Pravidlo 6 – ZISK BODU, VÍTĚZSTVÍ V SETU A V UTKÁNÍ

Pokud byla rozehra přerušena z důvodu zranění, vnějšího zásahu nebo z jiného důvodu, je považována za nedokončenou rozehru. Ani jedno družstvo **nemůže žádat** o žádné řádné přerušení hry, s výjimkou nuceného střídání zraněného nebo sankcionovaného hráče během přerušení.

Pravidlo 7 – Struktura hry

1. Záznam postavení (nebo elektronický záznam postavení) musí zkontrolovat druhý rozhodčí a zapisovatel předtím, než zapisovatel potvrdí údaje o sestavě do zápisu o utkání. Musí zkontrolovat, zda čísla hráčů uvedená na záznamu postavení odpovídají číslům hráčů uvedeným v zápise o utkání. Pokud tomu tak není, musí být záznam postavení (nebo elektronický záznam postavení) opraven a druhý rozhodčí si vyžádá nový záznam postavení. V novém záznamu postavení může být jakákoli úprava provedena výhradně na pozici(ích), kde číslo/čísla nebylo/nebyla správně. Záznam postavení musí mít druhý rozhodčí v kapse, aby si mohl v případě potřeby nebo požadavku ověřit aktuální sestavu družstev, pokud se nepoužívá elektronický záznam postavení a druhý rozhodčí nemá k dispozici tablet umístěný na sloupku.
2. Na konci každého setu si druhý rozhodčí od trenérů okamžitě vyžádá záznam postavení nebo elektronický záznam postavení pro další set, aby se neprodlužovala tříminutová přestávka mezi sety.

Pokud trenér soustavně zdržuje pokračování hry tím, že včas nedodá záznam postavení, musí první rozhodčí udělit tomuto týmu odpovídající sankci za zdržování. To platí i v případě, že tým neposkytne informace elektronicky prostřednictvím tabletu.

Pravidlo 8 – Situace ve hře

1. Je nezbytné si uvědomit význam slova "zcela" ve znění pravidla 8.4.1. Znamená to, že jakákoli deformace, která umožní míči kontakt s čarou V JAKÉMKOLIV OKAMŽIKU během kontaktu s podlahou, znamená míč "UVNITŘ", ale pokud se míč v žádném okamžiku nedotkne čáry, je "MIMO".
2. Provazy, které upínají síť, která je v délce 9,50/10,00 m, nejsou součástí sítě. To platí i pro sloupky. Pokud se tedy míč dotkne vnější části sítě mimo její postranní pásy (nebo stolice rozhodčího), jedná se o dotek s "cizím předmětem" a měl by být odpískán a signalizován oběma rozhodčími jako "míč mimo" a čárovými rozhodčími signalizován mávnutím a ukázáním na místo chyby.

Pravidlo 9 – Hra míčem

1. Zásah čárového rozhodčího, druhého rozhodčího nebo trenéra do hry ve volné zóně:
 - Pokud míč zasáhne rozhodčího nebo trenéra, je to "míč mimo" (pravidlo 8.4.2).
Výjimka: Trenér zasahuje do prostoru nad hřištěm a brání rozhodčímu v posouzení, zda je míč v hřišti nebo mimo, (viz Casebook 4.48).
 - Pokud hráč využije dopomoci rozhodčího nebo trenéra při kontaktu s míčem, jedná se o chybu hráče (odbití s dopomocí, pravidlo 9.1.3) a rozehra se nebude „opakovat“.
2. Je důležité, aby byly odpískány pouze ty chyby, které jsou viditelné. 1. rozhodčí se musí dívat pouze na tu část těla, která je v kontaktu s míčem. Při svém posuzování by neměl být ovlivněn polohou těla hráče před a/nebo po odehrání míče ani zvukem při kontaktu. FIVB komise pro pravidla a rozhodování trvá na tom, že rozhodčí by měli povolit jakýkoliv kontakt prsty nebo jakýkoli jiný kontakt, který je podle pravidel v pořádku.
3. Pro lepší pochopení textu pravidla 9.2.2:
Hozený míč zahrnuje dvě herní činnosti, nejprve chycení a poté hození míče, zatímco hraní míče znamená, že se míč odrazí od místa kontaktu.
4. Rozhodčí musí věnovat pozornost stálosti doteku, zejména v případě, kdy je použit fingovaný útok ("zalívka"), který při odehrání mění směr míče. Při útočném úderu je "zalívka" povolena, pokud míč není chycen nebo hozen. "Zalívkou" se rozumí útok míče (zcela nad výškou sítě) provedený jemně prsty jedné ruky, přičemž směr míče se během akce změní pouze jednou a doba kontaktu s míčem je krátká, co se týče času i vzdálenosti.
 1. rozhodčí musí „zalívky“ pozorně sledovat. Pokud se míč po této zalívce okamžitě neodrazí, ale je doprovázen rukou, je dlaní hozen nebo změní svůj směr vícekrát (**hozený míč**), jedná se o chybu a musí to být odpískáno.
5. Je třeba upozornit na skutečnost, že blok hráče nebude v souladu s pravidly, pokud hráč míči přicházejícímu od soupeře pouze **nezabrání**, ale drží ho (nebo ho zvedne, tlačí, nese, hází, doprovází). V takových případech **musí** rozhodčí **tento blok posoudit jako "chycení"** (nemělo by se to přehánět).
6. Ve čtyřech různých případech má tým první úder (který se počítá jako první ze tří doteků týmu):
 - 6.1 příjem podání,
 - 6.2 příjem útoku (nejen smeč, ale všechny útoky; viz pravidlo 13.1.1),
 - 6.3 dotyk s míčem po bloku soupeře,

- 6.4 dotyk s míčem po vlastním bloku.
7. V souladu s duchem mezinárodních soutěží, a s cílem podpořit delší rozechry a velkolepé akce, se budou pískat pouze nejzjevnější přestupky. Proto v případech, kdy hráč není v dobré pozici pro odehrání míče, bude 1. rozhodčí méně přísný při posuzování chyb při zpracování míče.
- Například:
- 7.1 nahrávač běží za míčem, je nucen rychle reagovat nebo musí vyskočit v těsné blízkosti sítě, aby dosáhl na míč a mohl ho nahrát,
 - 7.2 hráč je nucen běžet nebo rychle reagovat, aby zahrál míč odražený od bloku nebo od jiného hráče,
 - 7.3 první úder družstva může být nečistý, s výjimkou případů, kdy hráč míč chytí nebo hodí,
 - 7.4 hráč zahraje míč nad stolkem zapisovatele včetně části, která je na soupeřově straně sítě (Pravidlo 9, 2022-24).

Pravidlo 10 – Míč na síti a

Pravidlo 11 – Hráč u sítě a bránění ve hře

1. Pravidlo (10.1.2) dává právo vrátit míč z volné zóny soupeřova týmu. V průběhu utkání musí hráči a trenéři, pokud jsou ve volné zóně, dávat pozor, a v případě potřeby učinit příslušný pohyb, aby umožnili hráči zahrát míč zpět na svou stranu hřiště. Pokud míč směřuje do místa, kde je druhý rozhodčí, měl by se rozhodčí pohybovat tak, aby nedošlo ke srážce a aby hráč mohl co nejlépe odehrát míč. Při uhýbání by neměl, pokud možno, druhý rozhodčí skákat, utíkat a točit se zády ke hře. Kromě toho by se druhý rozhodčí neměl pohybovat ani ve směru míče, ani ve směru hráče, který se míč snaží zahrát. Když hráč hraje míč zpět na svou polovinu hřiště, měl by druhý rozhodčí přizpůsobit svou pozici tak, aby viděl míč, hráče a směr, kterým je míč odehrán, zejména ve vztahu k anténě, která vymezuje prostor přeletu.

Pokud míč přejde přes svislou rovinu sítě prostorem přeletu do volné zóny soupeře a dotkne se ho hráč, který se snaží tento míč vrátit zpět, musí rozhodčí v okamžiku kontaktu zapískat chybu a ukázat "aut".

Poznámka: dle rozhodnutí Kongresu z roku 2024, by měl první rozhodčí OKAMŽITĚ odpískat míč „mimo“, pokud míč po druhém nebo třetím úderu družstva přejde mimo prostor přeletu do soupeřovy volné zóny, protože je v ten okamžik již nemožné míč přehrát prostorem přeletu. Druhý rozhodčí to odpíská, pokud k takové situaci dojde na jeho straně hřiště.

2. Akce hraní míče končí, když je hráč po bezpečném dopadu připraven na další akci.

Akce hraní míče je jakákoli akce hráčů, kteří jsou blízko míče a snaží se ho zahrát, i když nedojde ke kontaktu s míčem.

Pozornost je třeba věnovat následujícím situacím:

Pokud je hráč ve svém herním postavení na své straně hřiště a míč je ze soupeřovy strany zahrán do sítě a způsobí, že se síť dotkne hráče, není to posouzeno jako chyba hráče. Hráč si může chránit své tělo, ale nemůže **provést aktivní pohyb směrem k míči**, aby úmyslně změnil směr odraženého míče. Druhá situace by měla být považována za chybný dotek sítě.

Pokud se hráč dostane do fyzického kontaktu s protihráčem, když spolu soupeří o míč, nemělo by to být automaticky považováno za chybu. Pokud by takový náhodný kontakt vedl k tomu, že se soupeř dotkne sítě, nemělo by to být považováno za chybu žádného z hráčů. Pokud však rozhodčí tento kontakt vyhodnotí jako důsledek úmyslné snahy přimět soupeře k chybě a/nebo zmást či odvést pozornost rozhodčích, měla by být rozechra zastavena a bod by měl být přiznán družstvu, které se neprovinilo. Poté by měla být hráči za jeho jednání uložena sankce za přestupek

v souladu s tabulkou sankcí. Pokud je tedy tento přestupek posouzen jako úmyslný, měl by následovat minimálně TREST (nebo přísnější, pokud byl hráči trest již dříve uložen).

Kontakt vlasů hráče se sítí: To musí být považováno za chybu pouze tehdy, pokud je zřejmé, že to ovlivnilo soupeřovu možnost hrát míč nebo přerušilo rozehru (např. když se culík zamotá do sítě).

3. Pokud se hráč dotkne vnější části sítě (horní páska mimo anténky, provazy, sloupky atd.), nemůže to být nikdy považováno za chybu, pokud to neporuší síť nebo její upevnění nebo pokud není dotek sítě úmyslný.
4. Pokud je průnik do soupeřova hřiště za středovou čáru proveden chodidlem, tj. chodidlo dopadne na zem na soupeřově straně, měla by jeho část zůstat v kontaktu se středovou čarou nebo nad ní, aby to bylo v souladu s pravidly.
5. Vzhledem ke špičkové kvalitě zúčastněných týmů má hra u sítě zásadní význam, a proto musí být rozhodčí a čaroví rozhodčí obzvláště pozorní, zejména v případech, kdy se míč lehce dotkne rukou blokujících hráčů a poté dopadne mimo hřiště.

Kromě toho musí rozhodčí věnovat pozornost případům bránění ve hře. Pokud se hráč dotkne sítě mezi anténami při akci hraní míčem nebo pokusu hrát míč nebo naznačuje hru míčem, jedná se o CHYBU DOTYKU SÍTĚ. Pokud je přirozený odskok míče ovlivněn úmyslným jednáním soupeře pohybujícího se směrem k síti, nebo pokud je soupeřem síť chycena a míč je následně ze sítě vymrštěn (jako prakem), pak se jedná o bránění ve hře. Hráč, který brání soupeři v pohybu, aby mohl zahrát míč, rovněž brání ve hře. Uvolnění napínavých provazů dotečením/chycením je také bráněním ve hře.

6. Pro usnadnění spolupráce obou rozhodčích je rozdělení jejich práce následující: první rozhodčí se bude soustředit především na dráhu letu míče a druhý rozhodčí se zaměří na chyby u sítě po celou dobu hry u sítě.
7. Útočný úder zahájený na straně útočníka je často kvůli setrvačnosti akce zakončen těsně za sítí. Rozhodčí by to, **za předpokladu, že míč není chycen nebo hozen** a kontakt začne na straně útočníka, neměl považovat za chybu.

Pravidlo 12 – Podání

1. Pro povolení podání není nutné kontrolovat, zda je podávající hráč připraven – stačí, když podávající hráč drží míč. Při normálním průběhu hry (bez střídání, bez sankcí atd.), když rozhodčí vyhodnotí, že hráč zdržuje zaujetí pozice v zóně podání, i když již převzal míč od podavače, musí zapískat na podání, jakmile hráč vstoupí do zóny podání, bez ohledu na to, zda je hráč otočen zády do hřiště nebo ještě nedosáhl své pozice pro podání. Cílem tohoto nařízení je udržet tempo hry a zkrátit dobu trvání zápasů. Někteří hráči používají určité "rituály", které způsobují zbytečné zdržování hry. K odstranění těchto návyků je nutné, aby VŠICHNI rozhodčí tyto pokyny důsledně uplatňovali od začátku zápasu.
2. Předtím, než první rozhodčí zapíská na podání, měl by zkontrolovat, zda je televizí požadován opakovaný záběr, a měl by písknutí na podání na chvíli odložit podle pokynů, které obdržel od kontrolní komise pro danou událost.
3. První rozhodčí a příslušní čaroví rozhodčí (pokud jsou využiti) musí věnovat pozornost postavení podávajícího v okamžiku úderu do míče na podání nebo odrazu při servisu ve výskoku. Podávající může začít svůj rozběh na podání mimo zónu podání, ale minimálně noha, která má **poslední** kontakt s podložkou, musí být v okamžiku odrazu zcela uvnitř zóny podání.
4. Pokud podávající nepřijde normálně do zóny podání nebo nepřijme míč od podavače míčů, čímž se dopustí úmyslného zdržování, může být tým sankcionován za zdržování. Aby se předešlo nesprávnému výkladu, 8 vteřin na provedení podání se počítá ihned poté, co první rozhodčí

zapískal na podání.

5. První rozhodčí by měl věnovat pozornost clonění při provádění servisu, kdy hráč nebo skupina hráčů podávajícího družstva máváním rukama, skákáním nebo pohybem do stran nebo tím, že stojí ve skupině, brání soupeři ve výhledu na podávajícího a dráhu letu míče, dokud míč nepřekročí svislou rovinu sítě. Pokud je tedy podáváný míč jasně viditelný po celou dobu dráhy letu, dokud nepřeletí síť k soupeři, nelze to považovat za clonu. Rozhodčí musí pečlivěji dbát na **záměry** družstev vytvořit clonu a zabránit tomu, aby družstva **od začátku hry** zneužívala pravidlo o cloně s výmluvou na "taktickou strategii". Proto, na základě rozhodnutí Kongresu z roku 2024, když je družstvo SESKUPENO s úmyslem provést clonu, nebo jsou hráči s rukama nad úrovní hlavy (mohou si však z bezpečnostních důvodů chránit hlavy, ale nesmí zvednout ruce nad hlavu), může rozhodčí hvizdem naznačit podávajícímu družstvu, aby se hráči neseskupovali, a pokud tak neučiní, MUSÍ první rozhodčí ODPÍSKAT CLONĚNÍ OKAMŽITĚ po provedení podání a nečekat, až míč clonu přeletí. Je nutné, aby VŠICHNI rozhodčí uplatňovali tyto pokyny od začátku utkání, aby se zamezilo tomuto trendu, který ovlivňuje fair play.
6. Podání nemůže být prvním rozhodčím povoleno, pokud družstvo nemá na hřišti správný počet hráčů (např. 5 nebo 7 hráčů). V takovém případě by měl vyčkat a upozornit družstvo, a pokud je to nutné, měl by udělit sankci za zdržování. Podobně by se mělo postupovat, pokud se libero posune do pozice 4, ale zjevně není vyměněno příslušným hráčem.
7. Pokud dojde k chybě v postavení, musí příslušný rozhodčí, po signalizaci rukama, označit oba hráče. Pokud hráči, kteří se chyby dopustili, sami neopraví svá postavení, musí rozhodčí opravit postavení hráčů a poté by měla být zahájena další rozehra. Pokud si kapitán ve hře vyžádá více informací o chybě, měl by druhý rozhodčí vytáhnout z kapsy lístek s postavením nebo zkontrolovat tablet na sloupku a ukázat kapitánovi ve hře prostřednictvím lístku s postavením nebo tabletu hráče, kteří se chyby v postavení dopustili. Pokud použije tablet, měl by druhý rozhodčí zakrýt postavení soupeře.
Poznámka: Kongres v roce 2024 schválil zrušení chyb **v postavení** podávajícího družstva, aby podpořil jejich obranu proti prvnímu útoku soupeře. Zrušení tohoto pravidla se nevztahuje na přijímající družstvo.
8. V roce 2025 bude v soutěžích FIVB testována úprava, která definuje okamžik chyby v postavení přihrávajícího družstva. Místo úderu do míče podávajícím hráčem bude nově **rozhodujícím okamžikem pro odpískání chybného postavení přijímajícího družstva nadhoz podávajícího hráče na podání**.
9. Pokud nebylo podání provedeno v souladu s pořadím postupu hráčů, tj. došlo k chybě v pořadí postupu a tato byla zjištěna až po skončení rozehry, která začala s chybou v pořadí postupu, bude přijímajícímu družstvu udělen pouze jeden bod (Pravidlo 7.7.1.1). Další rozehra by měla být zahájena poté, co druhý rozhodčí ověří, že je pořadí postupu správné.

Pravidlo 13 – Útočný úder

Při kontrole hráče zadní řady a útočného úderu libera je důležité si uvědomit, že chyba nastala pouze tehdy, pokud byl útočný úder dokončen (míč buď zcela překročil svislou rovinu sítě, nebo se ho dotkl některý ze soupeřů).

Pravidlo 14 – Blok

1. Blokař má právo zablokovat jakýkoli míč v prostoru soupeře; rukama za sítí za předpokladu, že:
 - tento míč po prvním nebo druhém kontaktu soupeřova týmu směřuje do hřiště blokujícího hráče,
 - a
 - žádný hráč soupeřova týmu není v této části hracího prostoru dostatečně blízko sítě, aby mohl míč zahrát.

Pokud je však hráč soupeřova družstva v blízkosti míče, který je zcela na jeho straně sítě, a chystá se jej zahrát, je dotek bloku za sítí chybou, pokud se blokař dotkne míče před akcí hráče, a tím zabrání akci soupeře.

Po třetím doteku soupeře může být každý míč zablokován v prostoru soupeře. Zde je důležité zdůraznit, že blokování je povoleno, ale ÚTOK NIKOLIV (viz bod 4. níže), protože útočný úder nad polem soupeře je zakázán.

2. Nahrávky a přihrávky (*nikoliv* útočné údery), které nesměřují přes síť směrem k soupeři, nesmí být blokovány za sítí, s výjimkou po třetím úderu.
3. Pokud jeden z blokujících hráčů dá ruce za síť a místo blokování míč zasmečuje, jedná se o chybu ("za síť" znamená přesáhnutí rukou přes síť do prostoru soupeře). Akce smečování je charakterizována **švihem dozadu (nápřahem)**, zatímco blok nikoli.
4. Protože se míč může dotknout kterékoli části těla, pokud se během bloku dotkne nohou v průběhu jedné akce, není to chyba a stále se jedná o blok!

Pravidlo 15 – Řádná přerušení hry (oddechový čas a střídání)

Není dovoleno žádat o jakékoliv řádné přerušení hry poté, co byla předchozí žádost zamítnuta a sankcionována napomenutím za zdržování před koncem následující dokončené roze hry. (viz body 7 a 8 níže a text pravidla 15.2):

1. Oddechový čas
 - 1.1 Když trenér žádá o oddechový čas, musí vždy použít oficiální signalizaci rukou. Pokud pouze vstane, požádá ústně nebo stiskne bzučák, **případně požádá prostřednictvím tabletu**, musí se rozhodčí ujistit, že chce o oddechový čas požádat, být proaktivní, než žádosti vyhoví/zamítne. Pokud je žádost o oddechový čas z jakéhokoli důvodu zamítnuta, měl by první rozhodčí rozhodnout, zda se jedná o úmysl zdržovat hru, a sankcionovat jej podle pravidel.
 - 1.2 Pokud tým použije elektronický tablet (ETT) k podání žádosti o oddechový čas, software elektronického zápisu a tablet automaticky spustí klakson.
 - 1.3 Čas u elektronického zápisu může být upraven tak, aby se zkrátila doba trvání oddechového času podle potřeb soutěže.
 - 1.4 Pokud si tým (týmy) přeje (přejí) vstoupit na hřiště před koncem oficiálního času, rozhodčí by to měli povolit, ale hra by neměla být zahájena, dokud oficiální čas nevyprší.
2. Střídání
 - 2.1 Druhý rozhodčí stojí mezi sloupkem a stolkem zapisovatele, a – pokud zapisovatel neoznačí střídání jako nedovolené – dá signál (zkřížením paží), aby se hráč vyměnili přes

postranní čáru (pokud se pro střídání používá tablet, není třeba dávat signál zkřížením paží, pokud se hráči nevyměňují u postranní čáry pomalu).

Při použití papírového zápisu bude v případě vícenásobného střídání druhý rozhodčí čekat na signál zapisovatele, že předchozí střídání bylo zapsáno, a teprve poté provede další střídání. Pokud obě družstva požádají o střídání během jednoho přerušení, musí zapisovatel stisknout zvukový signál (klakson) pro střídání každého družstva – druhý signál zazní po dokončení střídání jednoho družstva – aby žádné střídání nebylo opomenuto.

Při střídání pomocí tabletu, software zabrání nedovoleným střídáním a automaticky střídání zapíše do zápisu, takže druhý rozhodčí zasahuje pouze ve výjimečných případech, kdy dochází ke zdržení. Funkce zapisovatele se v tomto případě mění ze zadávání údajů na jejich kontrolu a následné potvrzení (nebo zamítnutí) na používaném elektronickém zařízení. Navíc, pokud musí zapisovatel zadat střídání v elektronickém zápisu ručně, měl by to druhý rozhodčí zohlednit a v případě potřeby proces střídání prodloužit.

Je důležité si uvědomit, že žádost o střídání je vždy definována **okamžikem vstupu hráče do zóny střídání**, bez ohledu na použitý způsob nebo typ zápisu.

- 2.2 Vícenásobná střídání se provádí postupně: nejprve jedna dvojice hráčů – jeden hráč opustí hřiště a střídající hráč do něj vstoupí, poté další dvojice atd., aby zapisovatel mohl jednotlivá střídání zaznamenat a zkontrolovat jedno po druhém. Střídající hráči by měli přijít k zóně střídání společně. Pokud nevstoupí do zóny střídání současně, ale druhý hráč dorazí do zóny střídání o něco později po prvním, ale je zřejmé, že se jedná o součást střídání, rozhodčí mohou být tolerantní a střídání povolit. Mírné zpoždění druhého (nebo třetího) hráče nesmí způsobit skutečné zdržení hry, tj. další hráč musí být již ve zóně střídání ve chvíli, kdy je předchozí střídání zapsáno.

Při použití tabletu mohou být vícenásobná střídání provedena současně, čímž se hra zrychlí. Druhý rozhodčí by měl takový způsob střídání povolovat.

- 2.3 Je velmi důležité, aby se hráči pohybovali rychle a v klidu.

Vzhledem k použité metodě je třeba minimalizovat situace, kdy dochází k trestům za zdržování kvůli nepřipravenosti hráče ke střídání.

Druhý rozhodčí a zapisovatel nesmí použít píšťalku ani klakson, pokud náhradník není připraven vstoupit do hry nebo vstoupí do zóny střídání omylem. Pokud nedošlo ke zdržení, měl by druhý rozhodčí požadavek na střídání zamítnout bez postihu. Druhý rozhodčí by měl být aktivní a pozorný a snažit se takovým chybám předejít ještě před vstupem hráče do zóny střídání. Pokud hráč není připraven ke střídání (např. chybí nebo má nesprávnou tabulku s číslem hráče, pokud se užívají, je stále v teplákové soupravě, nebo dorazí pozdě), musí druhý rozhodčí zabránit jeho vstupu do zóny střídání. Pokud hráč do zóny střídání vstoupí omylem, ale ihned si chybu uvědomí a vrátí se zpět, neměl by být tento požadavek považován za žádost, která má být potrestána. Rozhodčí by neměli udělit trest za zdržování, pokud se jedná o drobné chyby týmu zmíněné výše a ty nenarušují průběh zápasu. To odpovídá konceptu plynulého rozhodování.

3. V případě zranění by rozhodčí měli přerušit hru **POUZE tehdy**, pokud hráč utrpěl zjevný úraz (nebo došlo ke krvácení) a hrozí nebezpečí dalšího zranění hráči, spoluhráčům nebo soupeřům. Pokud je hráč **vážně** zraněn z výše uvedených důvodů a musí opustit hřiště, měl by být vystřídán řádně. Pokud to není možné, může být z důvodu zranění provedeno výjimečné střídání nad rámec omezení střídání, a to kterýmkoliv hráčem, **který není v okamžiku zranění na hřišti, vyjma libera nebo jím vyměněného hráče.**

Rozhodčí musí jasně rozlišovat mezi nedovoleným střídáním (když družstvo provedlo nedovolené

střídání, poté hra pokračovala a zapisovatel ani druhý rozhodčí si toho nevšiml, Pravidlo 15.9) a **žádostí** o nedovolené střídání, kterého si zapisovatel nebo druhý rozhodčí v okamžiku žádosti všimne (pravidlo 16.1.3), která má být zamítnuta a družstvo má být sankcionováno za zdržování.

4. Žádost o střídání před začátkem setu je povolena a musí být zaznamenána. Žádost o střídání musí trenér v tomto případě podat oficiální signalizací rukami.
5. Rozhodčí musí důkladně znát a přesně pochopit pravidlo o "neoprávněné žádosti" (Pravidlo 15.11):
 - co znamená "neoprávněná žádost";
 - jaké jsou typické případy;
 - jaký je postup v takových případech;
 - co dělat, pokud se družstvo dopustí opakované neoprávněné žádosti ve stejném zápase.

Druhý rozhodčí musí zajistit, aby byla každá neoprávněná žádost zaznamenána do příslušné části zápisu.

6. Asistent zapisovatele zaznamenává výměny libera – a také jeho nové určení – na zvláštní formulář připravený speciálně pro tento účel (R-6), aby vždy bylo známo číslo hráče, kterého libero vyměnilo (při použití elektronického zápisu musí zapisovatel a asistent zapisovatele spolupracovat při rozpoznávání a zaznamenávání výměn libera).
7. Před koncem následující dokončené výměny není dovoleno žádat o žádné další řádné přerušení hry poté, co již byla ve stejném přerušení žádost zamítnuta a sankcionována napomenutím za zdržování. Například družstvo požádalo o oddechový čas po zapískání na podání, hra byla přerušena a rozhodčí udělil napomenutí za zdržování. Týmy v tu chvíli nemají právo požádat ani o další oddechový čas, ani o řádné střídání hráčů (s výjimkou výjimečného střídání z důvodu zranění nebo vynuceného střídání zraněného nebo sankcionovaného hráče) před opětovným zahájením zápasu.
8. V případě přerušení výměny není dovoleno žádat o žádné řádné přerušení hry, s výjimkou vynuceného střídání zraněného nebo sankcionovaného hráče, před koncem další dokončené rozehry (Pravidlo 15.2).
9. Zranění, nemocní, vyloučení nebo diskvalifikovaní hráči musí být v první řadě vystřídáni řádným střídáním. Pokud to není možné, je družstvo oprávněné použít VÝJIMEČNÉ střídání, použitím kteréhokoliv hráče, **který není v daném okamžiku na hřišti, vyjma libera nebo jím vyměněného hráče.**

Pravidlo 16 – Zdržování hry a neoprávněné žádosti

1. Rozhodčí musí perfektně rozlišovat mezi neoprávněnou žádostí a zdržováním.

Příklady, které by měly být při prvním výskytu družstva v utkání považovány za **neoprávněnou žádost**:

- požádat o oddechový čas poté, co již první rozhodčí zapískal na podání, nebo během rozehry,
- první žádost o sedmé střídání nebo o třetí oddechový čas,
- žádost o druhé střídání před koncem následující dokončené rozehry (s výjimkou nuceného střídání nemocného/zraněného/sankcionovaného hráče).

Pokud dojde ke zdržení hry kvůli neoprávněné žádosti, má to být posouzeno a zaznamenáno jako zdržování hry. V takovém případě má tým stále "právo" dopustit se další neoprávněné žádosti.

Příklady, které by měly být přímo považovány za **zpoždění**:

- opakování jakékoli neoprávněné žádosti bez ohledu na typ prvního požadavku,
- žádost o nedovolené střídání a tato chyba je objevena před dalším podáním,
- opakování pozdní výměny Libera (po zapískání na podání, ale před úderem do míče),
- neprovedení výměny Libera, které se otočilo do pozice 4, čímž dojde ke zdržení hry.

2. Rozhodčí by měli předcházet všemu neúmyslnému i úmyslnému zdržování ze strany družstev.

I když je v pořádku, aby hráči na hřišti označili rychloutěrači přesné místo, které je mokré, je povinností prvního rozhodčího rozhodnout o žádostech hráčů o utírání, pokud zjevně zdržují hru, a v případě potřeby udělit za toto jednání sankci za zdržování. Aby nedocházelo ke zbytečnému zdržování hry, **neměl by první rozhodčí** při udělování sankce za zdržování družstvu **volat kapitána ve hře** ke stoličce rozhodčích.

Počet a systém fungování rychloutěračů může být upraven dle pokynů kontrolní komise dané akce.

3. Utírání hrací plochy

Hlavním účelem tohoto postupu je zajistit bezpečnost hráčů, plynulost hry a zabránit tomu, aby si hráči museli sami utírat podlahu.

3.1 Rychloutěrači a jejich vybavení

3.1.1 Rychloutěrači

Dva rychloutěrači na polovinu kurtu (celkem 4). Rychloutěrači musí být dobře vyškoleni; ideálně by měli být hráči volejbalu.

3.1.2 Vybavení

Osm nebo více savých ručníků (minimální rozměr 40 x 40 cm, maximální rozměr 40 x 80 cm); 4 (2-2) musí být k dispozici u stolku zapisovatelů a 4 (2-2) u rychloutěračů sedících na malých židlích.

3.1.3 Umístění rychloutěračů

3.1.3.1 Dva rychloutěrači na každé straně hřiště (celkem 4) u stolku zapisovatelů, sedící na malých židlích (připraveni vyběhnout utřít mokré místo).

3.1.3.2 Rychloutěrači musí dbát na to, aby nezakrývali žádný reklamní panel v okolí hrací plochy, a to bez ohledu na jejich umístění, zejména za stolicí prvního rozhodčího.

3.2 Jak utřít hrací plochu

V zájmu zajištění plynulosti hry a zastavení zdržovací taktiky, přijala FIVB následující rozhodnutí:

3.2.1 V případě potřeby během "míče mimo hru" (mezi rozechrami):

3.1.3.3 Kdykoli rychloutěrač(i) upozoruje(jí) na kurtu mokré místo, počká na konec rozehry. Okamžitě poté, co rozhodčí zapíská "míč mimo hru", musí rychloutěrač(i) co nejrychleji mokré místo utřít.

3.1.3.4 Ihned po utření mokrého místa se musí rychloutěrač(i) vrátit na své místo a nejkratší cestou opustit hrací plochu.

3.1.3.5 Aby byl dodržen časový limit na zahájení podání, nemělo by utření mokrého místa trvat déle, než 7 sekund mezi ukončením rozehry prvním rozhodčím a hvizdem prvního rozhodčího na další podání. Rychloutěrač(i) nesmí způsobit žádné zdržení hry.

3.1.3.6 Rozhodčí se nijak nepodílejí na činnosti rychloutěračů. Mohou však řídit činnost rychloutěračů, ale pouze v případě, kdy je hra rychloutěrači narušena, nebo pokud neprovádí svou práci řádně.

3.1.3.7 V případě nebezpečného mokrého místa, zejména na hřišti, mají hráči a trenéři právo požádat rychloutěrače o jeho utření. Nicméně bezdůvodné přivolání rychloutěračů na hřiště nebo do volné zóny by mělo být považováno za úmyslné zdržování a mělo by být sankcionováno.

Pokud by družstvo bránilo pokračování ve hře po oddechovém čase pod záminkou mokrého místa na podlaze před lavičkou svého družstva, může první rozhodčí udělit sankci za zdržování.

K odstranění takových mokrých míst by se neměly používat ručníky pro utírání povrchu kurtu, protože tekutina může obsahovat izotonické soli nebo cukry, které by se na povrch kurtu přenesly.

3.3 Povinnosti hráčů

Pokud hráči, na vlastní nebezpečí, utírají podlahu vlastním malým ručníkem, první rozhodčí nebude čekat, dokud utírání neskončí a hráči nebudou ve svém postavení. Pokud v okamžiku úderu do míče na podání nejsou ve správném postavení, příslušný rozhodčí zapíská chybu v postavení.

Pravidlo 18 – Přestávky a výměna polí

1. Během přestávek mohou hráči ve volné zóně používat k rozcvičení jiné než hrací míče.
2. Během přestávek zůstávají všechny hrací míče u podavačů. Ti nemají právo je dávat hráčům na rozcvičení. Před rozhodujícím setem dává míč prvnímu podávajícímu hráči druhý rozhodčí. Během oddechových časů, střídání a při výměně polí v rozhodujícím setu při 8. bodu si druhý rozhodčí nebere hrací míč. Ten zůstává u podavačů míčů.

Pravidlo 19 – Hráč libero

1. V případě, že má družstvo dvě Libera, musí být hodinu před utkáním, nebo podle zvláštních předpisů pro danou soutěž, pokud se liší, aktivní libero zapsáno do prvního ze dvou zvláštních řádků vyhrazených pro Libera.
2. Libera mohou mít úbor odlišné barvy a vzoru od sebe navzájem i od zbytku družstva (Pravidlo 19.2).
3. Libero může vykonávat funkci kapitána družstva nebo kapitána ve hře (pravidlo 19.4.2.5) nebo případně trenéra.
4. Nedovolená výměna Libera by mělo být posuzováno stejně jako nedovolené střídání.
5. Pokud je Libero prohlášeno za neschopné hrát (zranění, nemoc, vyloučení atd.), může trenér určit jako nové libero **jednoho z hráčů** (vyjma vyměněného hráče), *který není v okamžiku nového určení na hřišti.*

Tento postup bude podobný s postupem při výjimečném střídání, pokud se nové určení uskuteční bezprostředně po zranění, nebo podobný s postupem střídání, pokud se nové určení provádí později. Tento postup by měl být proveden bez větších formalit, protože trenér/kapitán ve hře fakticky potvrzuje rozhodnutí, které učinil/a, tím, že ho sdělí rozhodčím.

6. Je potřeba rozlišovat mezi výjimečným střídáním zraněného hráče a určením nového Libera při zranění Libera původního.

Pokud je zraněn hráč, který je na hřišti, a není možné ho vystřídat řádně, *může* zraněného hráče nahradit výjimečným střídáním kterýkoli hráč, který v okamžiku zranění není na hřišti (kromě libera a jím vyměněného hráče).

Tento postup se liší od určení nového Libera, kdy se *novým Liberem může stát kterýkoli hráč, který v okamžiku nového určení není na hřišti* (s výjimkou hráče, který je Liberem vyměněn, nebo původního Libera, které bylo dříve prohlášeno za neschopné hrát)! Uvědomte si, že určení nového Libera je možnost, kterou trenér může, ale nemusí, využít.

Vyloučení nebo diskvalifikovaní hráči musí být vystřídání řádně – pokud to však není možné, má trenér možnost (nikoli povinnost) využít výjimečného střídání, aby nedošlo k ukončení setu. Hráči vystřídánému výjimečným střídáním není povoleno se vrátit do utkání. To platí i pro vyloučeného hráče, pokud je tato možnost využita. Je však na rozhodnutí trenéra, zda tento postup použije, či nikoliv (viz Pravidlo 15.8).

7. Aby rozhodčí správně pochopili význam pravidla 19.3.2., musí věnovat pozornost rozdílu mezi zněním pravidla 27.2.2.2, které říká, že zapisovatel musí upozornit na jakoukoli chybu v pořadí postupu okamžitě po úderu do míče při podání, a pravidlem 28.2.2.2, které říká, že asistent zapisovatele musí rozhodčímu oznámit jakoukoli chybu při výměně libera, ne až „po úderu do míče při podání“. To znamená okamžitě, když k tomu dojde, a pravidlo 7.7.2 by mělo být

uplatněno pouze v případě, že asistent zapisovatele to neoznámil a rozehra (nebo více rozeher) byla odehrána.

8. Rozhodčí by měli být schopni rozlišit, zda má tým k dispozici pouze jedno Libero, a to nemůže pokračovat ve hře (zranění, nemoc, vyloučení nebo diskvalifikace), nebo zda je **prohlášeno za** neschopné dále hrát. V prvním případě nezávisí na rozhodnutí týmu, že libero nemůže pokračovat ve hře, zatímco ve druhém případě se jedná o rozhodnutí týmu (trenéra nebo v jeho nepřítomnosti kapitána ve hře nebo asistenta trenéra), že Libero nebude pokračovat ve hře. Pokud **se** Libero **stane** neschopným pokračovat ve hře a v přerušení hry bude bez prodlení určeno nové Libero, může původní Libero nahradit okamžitě a přímo na hřišti. Pokud je však libero na hřišti prohlášeno za neschopné pokračovat ve hře, musí nejprve hráč, který byl Liberem vyměněn, znovu vstoupit na hřiště, poté po jedné dokončené rozehře má nově určené Libero právo vyměnit kteréhokoli hráče zadní řady.

Pravidlo 20 – Požadavky na chování

Pravidlo 21 – Nevhodné chování a sankce

1. Je důležité mít na paměti, že podle pravidla 21.2.1 by se účastníci měli chovat s respektem a slušností, a to i vůči členům kontrolní komise, svým spoluhráčům a divákům. Pokud přístup trenéra (nebo jiného funkcionáře týmu) dosáhne sankční úrovně stanovené v pravidle 21, musí první rozhodčí bez váhání uplatnit příslušné sankce. Volejbalové utkání je sportovní představení hráčů, nikoli však divadlo funkcionářů družstva. Rozhodčí by tento rozdíl neměli ignorovat.

Komise pro pravidla hry a rozhodčí FIVB důrazně doporučuje, že pokud trenér předvádí přehnané herecké výstupy, nebo pokud trenér (nebo jiný člen týmu) hlasitě, agresivně, urážlivě či hanlivě pokřikuje na Technického delegáta nebo jiného funkcionáře FIVB, musí první rozhodčí **striktně uplatnit** sankce.

2. Pravidlo 21.1 se zabývá "drobnými přestupky", které nejsou předmětem sankcí. Povinností prvního rozhodčího je předcházet tomu, aby družstva dosáhla úrovně chování vyvolávající sankce. Je důležité, aby rozhodčí uplatnili svou osobnost, aby „drobné přestupky“ udrželi pod kontrolou a vyhnuli se tak sankcím v pozdější fázi utkání.
3. Praktické použití sankcí vůči členům týmu za přestupky vedoucí k sankcím podle rozhodnutí prvního rozhodčího:

3.1 Člen družstva na hřišti:

První rozhodčí musí zapískat (obvykle když je míč mimo hru, ale co nejdříve, pokud je přestupek závažnější). Poté dá pokyn potrestanému hráči, aby přistoupil ke stolici rozhodčího. Jakmile je hráč v blízkosti stolice rozhodčího, ukáže mu první rozhodčí příslušnou kartu (karty) a v angličtině mu sdělí důvod, proč je sankcionován

Druhý rozhodčí vezme potrestání na vědomí a dá okamžitě pokyn zapisovateli, aby zapsal příslušnou sankci do zápisu o utkání.

Pokud zapisovatel, na základě informací ze zápisu o utkání, zjistí, že rozhodnutí prvního rozhodčího je v rozporu se stupnicí sankcí, musí to okamžitě oznámit druhému rozhodčímu. Druhý rozhodčí o tom, po ověření se zapisovatelem, informuje prvního rozhodčího. Poté musí 1. rozhodčí své předchozí rozhodnutí opravit.

Člen družstva mimo hřiště:

První rozhodčí musí zapískat, vyzve kapitána ve hře, aby přišel ke stolici rozhodčího, a v angličtině mu sdělí, kdo je potrestaným hráčem nebo členem družstva a důvod jeho potrestání. Kapitán ve hře o tom musí informovat dotčeného člena týmu, který musí sankci potvrdit. Je povinností prvního rozhodčího, který ukazuje příslušnou kartu/y,

aby bylo jasné, kterému členu družstva je sankce udělena.

- 3.2 V takové situaci musí rozhodčí a zapisovatel účinně spolupracovat, aby do zápisu o utkání zaznamenali správné údaje (člen týmu a úroveň sankce).
- 3.3 Udělování sankcí mezi sety:
V případě trestu by měl první rozhodčí ukázat červenou kartu na začátku dalšího setu.
V případě vyloučení nebo diskvalifikace by si měl první rozhodčí okamžitě zavolat kapitána ve hře, aby informoval příslušného trenéra o druhu sankce (aby se zabránilo dvojímu potrestání družstva), po které by mělo následovat formální udělení karet (červená a žlutá karta společně pro vyloučení a zvlášť pro diskvalifikaci) na začátku dalšího setu.
- 3.4 Vyloučení nebo diskvalifikovaní hráči musí okamžitě opustit hrací plochu a odejít do šatny družstva po dobu trvání sankce.
4. Během hry musí rozhodčí dbát na disciplínu a postupovat důrazně při udělování sankcí za přestupky hráčů nebo ostatních členů týmu, ale je třeba připomenout, že jejich funkce spočívá v rozhodování herních akcí, a nikoli v trestání drobných individuálních přestupků.

Pravidlo 22 – Sbor rozhodčích a procedury

1. Aby byla družstva přesně informována o podstatě chyby, kterou rozhodčí odpískali (pro veřejnost, televizní diváky atd.), musí rozhodčí používat oficiální znamení rukou. Pouze tato znamení rukou a žádné jiné; národní nebo osobní signály rukou lze použít pouze v krajních případech pro objasnění nepřehledné situace nebo herní akce.
2. Vzhledem ke zvýšené rychlosti hry mohou nastat problémy při odhalení chyb rozhodčích. Aby se tomu předešlo, musí sbor rozhodčích velmi úzce spolupracovat; po každé herní akci by se měli podívat jeden na druhého, aby si potvrdili své rozhodnutí.

Pravidlo 23 – První rozhodčí

1. První rozhodčí musí vždy spolupracovat se svými kolegy (druhý rozhodčí, zapisovatel, čároví rozhodčí). Musí je nechat pracovat v rámci jejich kompetencí a pravomocí. Své povinnosti by měl vykonávat ve stoje.
Například: po odpískání konce rozechry by se měl okamžitě podívat na ostatní rozhodčí (a teprve poté vydat své konečné rozhodnutí pomocí oficiálních znamení rukou):
 - při rozhodování o tom, zda byl míč v autu nebo v hřišti, by se měl vždy podívat na čárového rozhodčího, odpovědného za čáru v blízkosti místa dopadu míče (ačkoli první rozhodčí není čárovým rozhodčím, má samozřejmě právo v případě potřeby dohlížet na své kolegy, a dokonce obrátit jejich rozhodnutí),
 - během zápasu se musí první rozhodčí často dívat na druhého rozhodčího, který stojí proti němu (pokud možno po každé rozechře a také před každým zápiskáním na podání), aby zjistil, zda signalizuje chybu či nikoli (např. čtyři odbítní, dvojdotek a/nebo aby viděl případnou žádost o řádné přerušení hry na poslední chvíli).
2. Zda se míče "mimo" předtím dotklo přijímající družstvo (např. blokař přijímajícího družstva apod.), kontroluje první rozhodčí a čároví rozhodčí. Konečné rozhodnutí však činí první rozhodčí znamení rukou poté, co zkontroloval signalizaci čárového rozhodčího a druhého rozhodčího (v případě drobného dotyku bloku v blízkosti druhého rozhodčího) nebo dalších členů sboru rozhodčích.

3. Vždy by se měl ujistit, že druhý rozhodčí a zapisovatel mají dostatek času na administrativní práci a na zapsání, například zda měl zapisovatel dostatek času na kontrolu oprávněnosti žádosti o střídání a její zapsání. Pokud první rozhodčí nedá svým kolegům dostatek času na jejich práci, nebudou moci zapisovatel a druhý rozhodčí sledovat další fázi zápasu, což může způsobit možné chyby členů sboru rozhodčích. Pokud první rozhodčí neposkytne potřebný čas na kontrolu a zápis, musí druhý rozhodčí zastavit pokračování zápasu zapískáním.
4. První rozhodčí může změnit jakékoli rozhodnutí svých kolegů nebo i své vlastní. Pokud učinil rozhodnutí (pískl) a poté vidí, že jeho kolegové (druhý rozhodčí, čároví rozhodčí nebo zapisovatel) učinili například jiné rozhodnutí:
 - pokud je přesvědčen, že má pravdu, může na svém rozhodnutí trvat;
 - pokud vidí, že se mýlil, může své rozhodnutí změnit;
 - pokud rozhodne, že chyby se dopustily oba týmy (hráči) současně, měl by nechat rozehru opakovat;
 - pokud se například domnívá, že rozhodnutí druhého rozhodčího nebylo správné, může ho změnit. Například pokud druhý rozhodčí odpíská chybu v postavení přijímajícího družstva, ale první rozhodčí ihned nebo po protestu kapitána hry konstatuje, že postavení bylo správné, neměl by rozhodnutí druhého rozhodčího akceptovat a může nařídit opakování rozehry.
5. Pokud první rozhodčí zjistí, že některý z ostatních rozhodčích nezná dobře svou práci nebo nepostupuje objektivně, musí ho nechat vystřídat.
6. Pouze první rozhodčí může udělit sankce za chování a "zdržování" - druhý rozhodčí, zapisovatel a čároví rozhodčí toto právo nemají. Pokud si rozhodčí, kromě prvního rozhodčího, všimnou jakékoli nesrovnalosti, měli by dát znamení a jít k prvnímu rozhodčímu, aby ho o tom informovali. Ale pouze první rozhodčí uděluje sankce.
7. První rozhodčí sleduje let míče a jeho kontakt s hráčem (hráči) nebo vybavením a předměty. Kontroluje především správnost dotyku míče. V okamžiku útočného úderu se dívá přímo na útočníka a míč a koutkem oka sleduje pravděpodobný směr letu míče.

Pravidlo 24 – Druhý rozhodčí

1. Druhý rozhodčí musí mít stejnou kvalifikaci jako první rozhodčí. Zastoupí prvního rozhodčího v případě jeho nepřítomnosti nebo v případě, že není schopen pokračovat ve své činnosti.
2. Pokud se hra odehrává v blízkosti sítě, musí se druhý rozhodčí soustředit na kontrolu nedovoleného dotyku se sítí tím, že stojí na straně blokujících hráčů, na všechny nedovolené průniky za středovou čáru a na nedovolené akce kolem anténky na své straně. Druhý rozhodčí by měl kromě pokusů o blok Libera hlídat také chybné útoky a bloky hráčů zadní řady (odpískání těchto chyb není prioritně vyhrazeno prvnímu ani druhému rozhodčímu, rozhodovat o nich mohou oba rozhodčí).
3. Druhý rozhodčí musí také před utkáním a v jeho průběhu pečlivě kontrolovat, zda jsou hráči ve správném postavení na základě „lístku s postavením“. S tím (pokud se nepoužívá tablet na sloupku) druhému rozhodčímu pomáhá zapisovatel, který mu může říct, který hráč musí být na pozici 1 (podávající). Na základě této informace může druhý rozhodčí otáčením "lístku s postavením" ve směru hodinových ručiček přesně stanovit správné pořadí postupu (postavení) jednotlivých týmů. Při ověřování pozic by měl stát na pozici II po své levici, respektive IV po své pravici.

Pokud existuje nějaký rozpor mezi postavením hráčů a postavením uvedeným v zápise o utkání, měl by si druhý rozhodčí zavolat kapitána nebo trenéra, aby potvrdil správné postavení hráčů.

4. (a) Toto pravidlo bylo v aktuálním vydání upraveno se záměrem dát hráčům přijímajícího družstva větší šanci dostat se do své herní pozice po úderu na podání. Proto se změnilo posuzování správnosti postavení vůči postranní a střední čáře. Z tohoto důvodu RG&RC **trvá na tom**, že aplikace tohoto pravidla **MUSÍ BÝT** přesně taková, jak je uvedeno v pravidlech, Pravidlo 7.4; 7.5, aniž by hráčům poskytovala více výhod, než které jim již byly poskytnuty k dosažení jejich pozice. Žádná "tolerance" není povolena.
(b) Kongres 2024 schválil úpravu pravidla pro podávající tým, která ruší povinnost být ve správném postavení (kromě podávajícího) při úderu do míče na podání. Tato změna má pomoci družstvu při obraně proti prvnímu útoku soupeře.
5. Když druhý rozhodčí zapíská chybu v postavení přijímajícího družstva, musí ihned poté ukázat chybu oficiálním znamením rukou a přesně označit hráče, kteří se provinili. Pokud se hráči chybujícího družstva nemohou sami správně postavit, druhý rozhodčí opraví postavení hráčů a teprve pak by měla být zahájena další rozehra.
6. Druhý rozhodčí musí dbát na to, aby ve volné zóně nebyly žádné překážky, které by mohly způsobit zranění člena týmu (lahve s pitím, lékárnička apod.).
7. Během oddechových časů by druhý rozhodčí neměl stát na místě. Druhý rozhodčí se může pohybovat:
 - směrem k družstvům, aby se ujistil, že jsou družstva v blízkosti laviček;
 - směrem k zapisovateli, aby kontroloval jeho práci;
 - směrem k asistentovi zapisovatele, aby získal informace o pozici Libera;
 - směrem k prvnímu rozhodčímu, pokud je to potřeba, aby získal nebo poskytl informace;
 - směrem k družstvům, aby kontroloval návrat hráčů na hřiště před koncem oddechového času, a aby zjistil, zda se Libero nepokouší o „nepovolenou výměnu“;
 - aby zkontroloval počet hráčů obou družstev na hřišti po skončení oddechového času.
8. Pokud v průběhu utkání 2. rozhodčí zpozoruje nesportovní gesta nebo slova mezi soupeři, může při první příležitosti, kdy je míč mimo hru, nařídit hráčům, aby změnili své chování a požádat je, aby se uklidnili; pokud se situace neuklidní, musí o tom informovat prvního rozhodčího, který musí hráče okamžitě napomenout nebo potrestat, podle závažnosti chování.

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ: První chyba, která se vyskytne, musí být penalizována. Vzhledem k tomu, že první a druhý rozhodčí mají různé odpovědnosti, je velmi důležité, aby každý rozhodčí odpískal chybu okamžitě. Při hvizdu jednoho z rozhodčích rozehra končí a rozhodčí, který chybu nepískal, se musí zdržet následného pískání, aby nedošlo ke zmatení hráčů a diváků.

Rezervní rozhodčí

Následující činnosti spadají do kompetence rezervního rozhodčího:

1. Nahradit druhého rozhodčího v případě jeho nepřítomnosti nebo v případě, že nemůže pokračovat ve výkonu funkce, nebo v případě, že se druhý rozhodčí stane prvním rozhodčím.
2. Kontrola tabulek s čísly na střídání před utkáním a mezi sety (pokud se používají). Nebo kontrola správné funkčnosti tabletů družstev.
3. Kontrola funkčnosti bzučáků před a mezi sety, pokud se vyskytne problém.
4. Pomáhat druhému rozhodčímu při udržování volného zóny bez překážek.
5. Kontrola střídajících hráčů v rozcvičovacím prostoru a na lavičce.
6. Přinést druhému rozhodčímu hrací míče ihned po představení základních sestav.
7. Podat druhému rozhodčímu hrací míč poté, co dokončí kontrolu postavení hráčů.
8. Asistovat druhému rozhodčímu při řízení práce utěračů a zapisovatele.

Video rozhodčí a nové technologie

Technologické inovace se v souvislosti s naší moderní hrou objevují velmi rychle. V mnoha soutěžích FIVB je nyní povinné používání tabletů, elektronických zápisů a sluchátek pro bezdrátovou komunikaci. Moderní rozhodčí ve volejbale musí tyto technologie ovládat. Podrobnosti o jejich používání, a zejména postup při Challenge/střídání, jsou uvedeny v herních příručkách konkrétních soutěží.

Doporučení pro Video rozhodčího a pro použití Challenge systému:

1. Všichni mezinárodní rozhodčí nominovaní do soutěží FIVB musí pečlivě prostudovat pravidla Challenge schválená pro danou soutěž a striktně je dodržovat.
2. Video rozhodčí musí při výkonu své funkce nosit oficiální uniformu FIVB pro mezinárodní rozhodčí.
3. Při **BEZDRÁTOVÉ** komunikaci mezi rozhodčími je nutné používat jednoduché věty volejbalové terminologie v angličtině pro označení důvodu Challenge, např. "touch the net", "touch the antenna", "service foot-fault", "attack-line foot-fault", "touch the block", "center line penetration" atd. Doporučené pořadí informací směřujících k Video rozhodčímu k zahájení posouzení Challenge: **Kdo – Co – Kdy**.
Například: **"Challenge tým Itálie – dotek sítě – uprostřed roze hry"**.
4. Pokud na základě dostupných materiálů není možné učinit rozhodnutí, Video rozhodčí informuje prvního rozhodčího, že není možné učinit rozhodnutí, a proto zůstává v platnosti předchozí rozhodnutí prvního rozhodčího (pamatujte: nezapískání je také rozhodnutí).
5. Pokud rozhodčí přerušil roze hry odpískáním chyby, která byla následně posuzována na videu a ukázalo se to jako chybné **ROZHODNUTÍ**, musí se roze hra opakovat.
Například: první rozhodčí odpískal "čtyři údery" nebo "dvojdotek", když byl míč zahrán do horní části sítě a odrazil se zpět, přičemž se ho následně dotklo stejné družstvo, a první rozhodčí si nevšiml žádného kontaktu s blokem soupeře, ale později, po Challenge na "blok", bylo jasné, že došlo ke kontaktu s blokem, pak musí první rozhodčí odpískat opakování roze hry.

Poznámka: toto se liší od odpískání chyby těsně před dopadem míče na zem, kdy se ukáže, že to bylo chybně odpískáno – viz níže, bod 11.

6. Video rozhodčí nesmí být ovlivněn radami obsluhy Challenge, s výjimkou rad ohledně kamer s nejlepším záběrem pro vyhodnocení nebo časového omezení při vyhodnocení obrazu na obrazovce. V žádném případě nesmí být závěr Video rozhodčího učiněn na základě "odhadu" nebo "předpovědi" či "očekávání". Pouze pokud si je Video rozhodčí jistý, může oznámit rozhodnutí. Pokud se objeví jakékoliv pochybnosti, zůstává v platnosti rozhodnutí rozhodčího na hřišti.
7. Pokud je podle platných předpisů Challenge možné požadovat posuzovat jakýkoli herní moment v rámci celé délky roze hry, musí Video rozhodčí operátorovi Challenge jasně určit požadovaný moment. Pokud byla během úseku zkoumaného při přezkoumání nalezena jiná chyba, i pokud na ní není možné brát Challenge, která předchází zkoumanému momentu, pak tuto dřívější chybu musí Video rozhodčí vyhodnotit jako chybu rozhodující roze hry.
8. Video rozhodčí informuje prvního rozhodčího o povaze chyby, ale konečné rozhodnutí musí učinit první rozhodčí na základě předložených důkazů. Nedoporučuje se však, aby první rozhodčí otočil rozhodnutí Video rozhodčího při posuzování chyby nohou při podání nebo útoku hráče zadní řady, pokud si není naprosto jistý, že Video rozhodčí udělal chybu.
9. Pokud chce trenér posoudit chybu, která nastala těsně po ukončení roze hry, musí o tom být informováni oba rozhodčí a musí to být zobrazeno na obrazovce.

V některých případech může být mezi chybou ve hře, kdy týmy požádají o Challenge, a okamžikem, kdy je míč mimo hru (míč se dotkne země, vnějšího předmětu atd.), velmi krátký časový rozdíl. Proto se doporučuje, aby rozhodčí (Video rozhodčí) ukázali prostřednictvím rozdělené obrazovky jak videozáznam vyžádané chyby, tak okamžik, kdy je míč mimo hru, a tímto způsobem všem účastníkům objektivně vysvětlili, o jakou chybu se jedná.
10. V aktuální verzi pravidel pro Challenge pro rok 2025 se uvádí, že: v případě pochybností musí celý tým pro Challenge během posuzování žádosti o Challenge použít všechny dostupné televizní záběry, aby zajistil spravedlivé rozhodnutí. První rozhodčí by měl řídit celý proces posuzování Challenge a v případě, že vidí chyby - např. špatně zobrazené záběry, nesprávný výklad, měl by první rozhodčí trvat na dalším přezkoumání včetně různých úhlů a kamer. Otočení rozhodnutí Video rozhodčího je poslední možností, ale je součástí pravomocí prvního rozhodčího.
11. Je důležité, aby se rozhodčí při posuzování řídili zdravým rozumem.

Například družstvo A zablokuje míč, ale těsně před dopadem na hrací plochu, aniž by družstvo B mělo šanci míč zahrát, odpíská druhý rozhodčí dotek se sítí blokujícímu hráči družstva A. Challenge ukáže, že k žádné chybě nedošlo. V tomto případě by měl převážet zdravý rozum, roze hra by neměla být opakována a družstvo A správně vyhrává roze hru – Pravidla pro Challenge 12 (c).

Pravidlo 27 – Zapisovatel

1. Práce zapisovatele je velmi důležitá, zejména při mezinárodních zápasech, kde jsou členové týmu rozhodčích a družstev z různých zemí. Všichni mezinárodní rozhodčí **musí umět vyplňovat zápis o utkání (ruční i elektronický)**; a v případě potřeby musí být schopni vykonávat práci zapisovatele.

Zapisovatel:

1. Musí zkontrolovat – po obdržení postavení (lístků s postavením) a před začátkem každého setu – zda se čísla na lístcích s postavením nacházejí také na soupisce členů družstva v zápise o utkání (pokud tomu tak není, musí to nahlásit druhému rozhodčímu).
2. Hlásí druhému rozhodčímu druhý oddechový čas a páté a šesté střídání každého družstva (druhý rozhodčí to následně hlásí prvnímu rozhodčímu a trenérovi). To platí i v případě, že se používají tablety na lavičce a na sloupku.
3. Během střídání, pokud zapisovatel neoznačí střídání jako nedovolené, druhý rozhodčí střídání hráčů oznámí, povolí a zaznamená.
4. Po zaznamenání dá zapisovatel signál rukou "OK" nebo ohlásí "zapisovatel připraven", poté se musí soustředit a zkontrolovat, zda hráč, který provádí podání, dodržel pořadí postupu, či nikoli.
5. Zapisovatel se musí podívat na střídajícího hráče v zóně střídání a porovnat číslo na jeho dresu a číslo na střídací tabulce (pokud se používají) v jeho ruce s číslem uvedeným v zápise. Pokud zjistí, že se jedná o neoprávněnou žádost, okamžitě stiskne bzučák a zvedne jednu ruku a pohybuje s ní ze strany na stranu a řekne: "žádost o střídání je neoprávněná". V takovém případě musí druhý rozhodčí okamžitě přijít ke stolku zapisovatelů a na základě údajů v zápise zkontrolovat neoprávněnost požadavku. Pokud se to potvrdí, musí druhý rozhodčí žádost zamítnout. První rozhodčí musí družstvo sankcionovat zapískáním a signalizací "zdržování". Zapisovatel musí příslušnou sankci zapsat do zápisu v části "sankce". Druhý rozhodčí musí po sankci zkontrolovat práci zapisovatele.
6. V případě, že družstvo žádá o více než jedno střídání, musí být střídání provedeno postupně, aby měl zapisovatel čas každé střídání zaznamenat. Přitom musí pro každé střídání použít stejný postup.
7. Pokud je střídání v pořádku, zapisovatel zapíše střídání do zápisu a zvednutím obou rukou ukáže, že je zápis dokončen. **Toto platí pro všechna střídání.**
8. V případě, že je použito střídání za pomoci tabletu a elektronického zápisu, tabulky s čísly se nepoužívají. V takovém případě musí zapisovatel sledovat obrazovku počítače se zápisem, aby zajistil, že zaznamenaná data odpovídají skutečnosti na postranní čáře – to stále znamená, že všechny postupy rozhodčích jsou stejné bez ohledu na použitou technologii. V případě, že dojde k rozporu mezi hráčem vstupujícím do zóny střídání a číslem zaslaným prostřednictvím tabletu, je třeba brát v úvahu skutečného hráče a zapisovatel musí střídání opravit a přijmout ručně. Pokud je nutné střídání provést ručně z důvodu pozdního zaslání dat, doporučuje se ústní komunikace mezi zapisovatelem a rozhodčím. Vzhledem k tomu, že ke střídání může dojít ve stejnou chvíli jako k výměně Libera, je třeba dbát zvýšené opatrnosti. Na konci všech střídání je před opětovným zahájením hry vyžadováno potvrzení oběma rukama – „Vše v pořádku“. Pokud se na zápase používá bezdrátová komunikace, zapisovatel jednoduše informuje rozhodčí prostřednictvím bezdrátového systému a sdělí jim: „Vše v pořádku, zapisovatel připraven“, a potvrzení druhého rozhodčího může být také pouze ústní. Pokud systém nefunguje správně nebo není kvůli velkému hluku diváků dobře slyšet,

je povinen ukázat signalizaci oběma rukama „Vše v pořádku“.

9. Měl by zapsat sankce do zápisu pouze na pokyn druhého rozhodčího nebo v případě požadovaného protestu, vyžádaného podle pravidel, s pověřením prvního rozhodčího napíše nebo povolí kapitánovi družstva zapsat poznámku do zápisu.
10. Musí napsat poznámku, pokud je hráč zraněn a nepokračuje v zápase na základě řádného nebo mimořádného střídání. V poznámce by mělo být uvedeno číslo zraněného hráče, set, během kterého ke zranění došlo, a stav v době zranění.

Pravidlo 28 – Asistent zapisovatel

1. Asistent zapisovatele sedí v blízkosti zapisovatele. V případě, že zapisovatel není schopen pokračovat ve své činnosti, zastupuje ho.
2. Jeho povinnosti jsou:
 - 2.1 Vyplnění kontrolního listu libera (R-6), pokud se nepoužívá elektronický zápis, a kontrola, zda jsou výměny Libera během zápasu v pořádku či nikoli.
 - 2.2 Pokud se nepoužívá digitální ukazatel skóre, obsluhujte ruční ukazatel na stolku zapisovatele.
 - 2.3 Zkontrolovat, zda výsledková tabule zobrazuje správné výsledky, a pokud ne, opravit je.
 - 2.4 Během oddechových časů informovat druhého rozhodčího o postavení libera pomocí signálu rukou "ve hřišti" a "mimo hřiště", ale pouze jednou rukou pro každé družstvo.
 - 2.5 Ihned po skončení každého setu předat Technickému delegátovi utkáni písemně informace o délce každého setu a o čase začátku a konce zápasu.
 - 2.6 V případě potřeby pomáhat zapisovateli stisknutím bzučáku při potvrzování a oznamování požadavků na střídání.
 - 2.7 Slovně pomáhat zapisovateli s informacemi během procesu střídání.
 - 2.8 Obsluha odpočtu na podání, pokud je použit.

Pravidlo 29 – Čároví rozhodčí (pouze v případě, že se nepoužívá systém Challenge)

1. Práce čárových rozhodčích je velmi důležitá, zejména při mezinárodních zápasech nejvyšší úrovně. Všichni mezinárodní kandidáti a rozhodčí musí být s prací čárových rozhodčích prakticky seznámeni pro případ, že by byli při mezinárodních zápasech určeni jako čároví rozhodčí.
 - 1.1 60 minut před začátkem zápasu musí být v úboru rozhodčího přítomni na hrací ploše.
 - 1.2 Jsou povinni signalizovat
 - „dobrý“ míč nebo míč "mimo" v blízkosti čáry, kterou mají na starosti,
 - chyby na podání popsané v pravidle 12.4.3.
 - 1.3 Pokud se míč dotkne antény, přejde nad ní nebo letí mimo ni do hřiště soupeře, musí čárový rozhodčí, který stojí ve směru míče, signalizovat chybu.
 - 1.4 Chyby by měly být jasně signalizovány, aby bylo jisté, že je první rozhodčí vidí.
2. Čárový rozhodčí by se měl mezi rozechrami uvolnit.
3. Čároví rozhodčí by měli během oddechového času opustit své místo a zůstat v příslušných rozích

hrací plochy za reklamními panely. Pokud to během přestávek mezi sety není možné, měli by stát po dvou na straně laviček u zábran vymezujících kontrolované území.

Pravidlo 30 – Oficiální znamení rukama

1. Rozhodčí musí používat pouze oficiální znamení rukama. Je třeba se vyvarovat používání jakýchkoliv jiných signálů, ale pokud je to potřeba, měly by být použity pouze tehdy, když je nezbytně nutné, aby jim členové družstva rozuměli.

V následujícím textu jsou však podrobněji popsány posloupnosti, které by měly a neměly být během zápasu použity.

2. **Rozhodnutí prvního rozhodčího.** První rozhodčí signalizuje konec roze hry (nebo chybu) zapískáním, určí družstvo, které bude podávat, ukáže podstatu chyby a poté chybujícího hráče (je-li to nezbytné). Druhý rozhodčí se do signalizace nezapojuje, ale pouze přejde na stranu družstva, které bude jako další přijímat. Je potřeba mít oční kontakt s prvním rozhodčím. Pokud není k dispozici bezdrátová komunikace, očekává se od druhého rozhodčího pomoc během roze hry nebo na jejím konci při "tečích" (pokud není "teč" evidentní) nebo "čtyřech úderech". Tyto úkony by měly být provedeny před přesunem druhého rozhodčího, aby měl první rozhodčí všechny potřebné informace.
3. **Rozhodnutí druhého rozhodčího** (např. dotek se sítě, nedovolený blok hráče zadní řady atd.). Postup druhého rozhodčího: zapískat, ukázat podstatu chyby, ukázat chybujícího hráče (je-li to nezbytné), počká, poté opakuje signalizaci prvního rozhodčího, který určí družstvo, které bude podávat jako další.
4. **Žádost o oddechový čas:** obvykle ji vyřizuje druhý rozhodčí (ale stále je v kompetenci prvního rozhodčího, pokud druhý rozhodčí neslyší/nevidí žádost trenéra). První rozhodčí nemusí tuto signalizaci opakovat.
5. **Opakovaná roze hra/oboustranná chyba.** Zatímco oba rozhodčí mohou odpískat a ukázat opakování roze hry (např. míč se kutálí do hřiště, hráč je zraněn během roze hry atd.), je obvykle úkolem prvního rozhodčího určit stranu, která bude podávat. Druhý rozhodčí bude pouze opakovat signalizaci prvního rozhodčího, které družstvo bude podávat jako další, pokud sám přerušil roze hru.
6. **Oba rozhodčí písknou ve stejný okamžik, aby přerušili hru, ale z různých důvodů.** Zde každý z rozhodčích ukáže podstatu chyby – ale protože první rozhodčí musí rozhodnout, jaký postup bude následovat, JEN PRVNÍ ROZHODČÍ ukáže signalizaci "oboustranná chyba" a určí družstvo, které bude podávat.
7. **Hráč podá příliš brzy** (před zapískáním). To je výhradně úkolem prvního rozhodčího, aby ukázal opakování roze hry a tým, který bude podávat.
8. **Konec setu.** Toto ukazuje první rozhodčí. Druhý rozhodčí může, pokud si první rozhodčí nevšiml skóre, zdvořile připomenout prvnímu rozhodčímu touto signalizací, ale mělo by to zůstat výhradně v kompetenci prvního rozhodčího.
9. Když druhý rozhodčí odpíská chybu, musí dbát na to, aby ukázal signalizaci rukou na straně, kde k chybě došlo.
Například: pokud se hráč družstva, které je po jeho pravici, dotkl sítě a on tuto chybu odpíská, neměla by být chyba signalizována přes síť ze strany druhého družstva, ale rozhodčí by se měl přemístit, aby byla signalizace rukou ukázána na straně, kde došlo k chybě. Signalizace by neměla být ukazována za chůze – druhý rozhodčí by se měl zastavit a signalizovat by měl, když stojí čelem do hřiště.

10. Rozhodčí musí pískat rychle a musí si být jisti signalizací chyb, přičemž musí vzít v úvahu následující dva body:
 - 10.1 rozhodčí by neměl signalizovat chybu na základě nátlaku diváků nebo hráčů,
 - 10.2 pokud si je rozhodčí vědom toho, že se dopustil chybného rozhodnutí, může nebo by měl svou chybu (nebo chybu ostatních členů sboru rozhodčích) napravit, ale musí tak učinit okamžitě.
11. Rozhodčí a čároví rozhodčí by měli věnovat pozornost správnému použití signalizace míče „mimo“ rukou/praporkem:
 - 11.1 Pro všechny míče, které po útoku nebo bloku soupeřova týmu dopadnou „přímo do autu“, musí být použit signalizací rukou/praporkem „míč mimo“.
 - 11.2 Pokud míč z útočného úderu přejde síť a dotkne se povrchu mimo hrací plochu, ale dotkne se ho blokař nebo jiný hráč bránícího družstva, musí rozhodčí ukázat pouze signalizaci rukou/praporkem "tečovaný míč".
 - 11.3 Pokud míč poté, co jej družstvo zahrálo prvním, druhým nebo třetím úderem, dopadne do autu na vlastní straně (např. se dotkne podlahy mimo hrací plochu, dotkne se předmětu mimo hrací plochu, stropu nebo osoby mimo hru, reklamního panelu atd.), je signalizován "tečovaný míč".
 - 11.4 Pokud je míč zasměčován do horní pásky a poté dopadne "mimo" na straně útočníka, aniž by se dotkl bloku soupeře, je signalizován "míč mimo", ale ihned po něm musí být označen útočící hráč (aby všichni pochopili, že se míč nedotkl bloku). Pokud se ve stejném případě míč dotkne bloku a poté dopadne mimo hřiště na straně útočníka, je signalizován "míč mimo" a první rozhodčí by měl označit blokujícího hráče.
 - 11.5 Pokud je míč zasměčován a dostane se mimo hru tím, že zasáhne trenéra nebo jinou osobu, která nehraje, je signalizován „míč mimo“.
12. Pokud hráč dokončí útočný úder, když je míč zcela výše, než je horní okraj sítě a směřuje k němu zahráný Liberem vrchním odbitím prsty (nahrávka) ve vlastní přední zóně, musí první rozhodčí použít signalizaci rukou č. 21 (chyba při útočném úderu) a ukázat na Libero.
13. Z pohledu účastníků a diváků je velmi důležitá také signalizace praporkem čárového rozhodčího. První rozhodčí musí kontrolovat signalizaci praporkem čárového rozhodčího, a pokud nejsou správně provedeny, může je opravit.
14. Pokud míč po třetím úderu družstva nepřeletí svislou rovinu sítě, pak:
 - 14.1 Pokud se míče znovu dotkne stejný hráč, který zahrál poslední míč, nebo se ho dotkne jiný hráč, chybou jsou ČTYŘI ODBITÍ a signalizace je „čtyři odbití“.

PRACOVNÍ PROGRAM

- **Příjezd před turnajem**
Rozhodčí musí dorazit do hostitelského města soutěže, jak je uvedeno v jejich delegaci.
Musí si s sebou vzít své rozhodcovské úbory.
- **Workshopy**
Před začátkem soutěže se uskuteční teoretické a praktické semináře rozhodčích, kterých se zúčastní rozhodčí, zapisovatelé, čároví rozhodčí, utěrači, podavači míčů a hlasatelé.
- **Komentáře k rozhodování**
Po zápase se v místnosti rozhodčích koná krátký brífink, na kterém se analyzuje výkon rozhodčích v předchozích zápasech. Pokud je to možné, rozhodčí by měli sami zhodnotit, v čem si vedli dobře a v čem by se mohli zlepšit.

Pokud se objeví nějaké důležité téma, může se následující den konat formální schůzka se členy subkomise rozhodčích a všemi rozhodčími soutěže.
- **Informace o delegacích**
Delegace na utkání bude za normálních okolností oznámena prvnímu, druhému, video a rezervnímu rozhodčímu:
 - večer před zápasem
- **Chování**
Rozhodčí odpovědní za řízení zápasů v průběhu soutěže musí prokázat příkladné chování po celou dobu soutěže, od svého příjezdu až do odjezdu z města/měst, ve kterých se soutěž koná.
Musí přísně dodržovat časový rozvrh všech činností, který stanovila subkomise rozhodčích, a udržovat dobrý image rozhodčích ve sportovních halách i mimo ně.
Subkomise rozhodčích nebo Vrchní rozhodčí je oprávněn pozastavit výkon funkce nebo dokonce i diskvalifikovat, v závislosti na míře provinění, kteréhokoli člena sboru rozhodčích, jehož chování neodpovídá očekávané úrovni.

Komise pro pravidla hry a rozhodčí FIVB